

**ANTI-PERSONEL MAYINLARIN
KULLANIMININ, DEPOLANMASININ,
ÜRETİMİNİN VE DEVREDİLMESİNİN YASAKLANMASI VE
BUNLARIN İMHASI İLE İLGİLİ SÖZLEŞME**

Giriş

Taraf Devletler,

Her hafta çoğu masum ve korunmasız sivillerden ve özellikle çocuklardan oluşan yüzlerce kişiyi öldüren veya sakat bırakan, ekonomik kalkınmayı ve yeniden yapılanmayı engelleyen, mültecilerin ve iç göçe maruz kalmış kişilerin yurtlarına dönmelerine manî olan ve yerleştirildikten sonra yıllarca diğer vahim neticeler yaratan anti-personel mayınların neden olduğu acılara ve kayıplara son vermeye kararlı olarak,

Dünyanın her tarafında yerleştirilmiş bulunan anti-personel mayınların kaldırılması mücadelesine etkili şekilde ve eşgüdüm içerisinde katkıda bulunmak için ellerinden gelen azamî gayreti göstermenin ve bunların imhasını sağlamanın gerekli olduğuna inanarak,

Mayın kurbanlarının, sosyal ve ekonomik bakımlardan yeniden uyum sağlamaları dahil, bakım ve rehabilitasyonlarına yardım etmek için ellerinden gelen azamî çabayı harcamayı arzu ederek,

Anti-personel mayınların tamamen yasaklanmasının aynı zamanda önemli bir güven artırıcı önlem olacağını kabul ederek,

Aşırı Derecede Yaralayıcı ve Ayırım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Kısıtlanması Sözleşmesinin 3 Mayıs 1996 tarihinde tadil edilen Mayınlar, Bubi Tuzakları ve Diğer Teçhizatın Kullanımının Yasaklanması veya Kısıtlanması hakkındaki Ek Protokolünün kabul edilmesini memnuniyetle karşılayarak ve henüz onaylamamış bulunan bütün Devletlere en erken zamanda bu Protokolü onaylamaları için çağrıda bulunarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, bütün Devletleri anti-personel kara mayınlarının kullanımının, depolanmasının, üretiminin ve devredilmesinin yasaklanması için etkin, hukukî bağlayıcılığı olan uluslararası bir anlaşmayı gayretli bir şekilde takibe teşvik eden, 10 Aralık 1996 tarihli ve 51/45 S. sayılı Kararını da memnuniyetle karşılayarak,

Anti-personel mayınların kullanımını, depolanmasını, üretimini ve devredilmesini yasaklamak, sınırlamak, veya askıya almak amacıyla geçmiş yıllarda alınan tek ve çok taraflı önlemlerden ayrıca memnuniyet duyarak,

Anti-personel mayınların bütünüyle yasaklanması için yapılan çağrının da kanıtladığı gibi, kamu vicdanının insanî ilkelerin daha ileriye götürülmesindeki rolünü vurgulayarak ve Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketinin, Kara Mayınlarının Yasaklanması Uluslararası Kampanyasının ve dünyanın her yerindeki çok sayıdaki diğer hükümet dışı kuruluşların bu amaçla gösterdiği çabaları tanıyarak,

Uluslararası topluluğu anti-personel mayınların kullanımını, depolanmasını, üretimini ve devredilmesini yasaklayan, hukukî bağlayıcı olan uluslararası bir anlaşma müzakere etmeye

çağırın 5 Ekim 1996 tarihli Ottawa Deklarasyonunu ve 27 Haziran 1997 tarihli Brüksel Deklarasyonunu anımsayarak,

Bütün Devletlerin bu Sözleşmeye katılmaya özendirilmeleri arzusunu vurgulayarak ve bu Sözleşmenin evrenselleştirilmesinin teşviki yönünde, diğerlerinin yanı sıra, Birleşmiş Milletler, Silahsızlanma Konferansı, bölgesel kuruluş ve gruplar ve Aşırı Derecede Yaralayıcı ve Ayırım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Kısıtlanması Sözleşmesi gözden geçirme konferansları dahil, konuyla ilgili bütün forumlarda büyük bir gayretle çalışmaya kararlı olarak,

Silahlı çatışmalarda tarafların savaş yöntem ya da araçlarını seçme haklarının sınırsız olmadığına dair uluslararası insanî hukuk ilkesini, silahlı çatışmalarda aşırı yaralanmaya veya gereksiz acıya yol açabilecek nitelikteki silahların, fırlatma vasıtalarının ve diğer savaş araçlarının ve yöntemlerinin kullanılmasını yasaklayan ilkeyi ve siviller ile savaşanlar arasında bir ayırım yapılması gerektiğine ilişkin ilkeyi kendilerine esas alarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır :

Madde 1

Genel yükümlülükler

1. Taraf Devletlerden her biri, hangi koşullar altında olursa olsun, hiçbir zaman :
  - a) Anti-personel mayın kullanmamayı;
  - b) Anti-personel mayın geliştirmemeyi, üretmemeyi, bir başka şekilde edinmemeyi; depolamamayı, elde tutmamayı veya doğrudan doğruya veya dolaylı yoldan bir başkasına devretmemeyi;
  - c) Bu Sözleşme çerçevesinde bir Taraf Devlete yasaklanmış bulunan herhangi bir faaliyetle iştigal etmekte olan herhangi bir kimseye, hiçbir şekilde yardımcı olmamayı, cesaret vermemeyi veya bunları teşvik etmemeyi, taahhüt eder.
2. Taraf Devletlerden her biri, bu Sözleşmenin hükümlerine uygun olarak, bütün anti-personel mayınları imha etmeyi ya da bunların imha edilmesini sağlamayı taahhüt eder.

Madde 2

Tanımlar

1. "Anti-Personel Mayın (APM)", bir kişinin mevcudiyeti, yaklaşması veya teması ile infilak edecek biçimde tasarılan ve bir veya birden fazla kişiyi etkisiz hale getirecek, yaralayacak veya öldürecek mayındır. Şahıslara yönelik olmayıp, araçların yaklaşması, üzerine basması veya dokunması ile patlayacak şekilde tasarlanmış ve bunların yerinden sökülmesini engelleyen sistemlerle teçhiz edilmiş mayınlar, bu şekilde teçhiz edilmiş olmaları nedeniyle, anti-personel mayın olarak telakki edilmezler.
2. "Mayın", toprağın veya başka bir yüzey alanının altına, üstüne ya da yakınına yerleştirilmek ve bir kişinin veya aracın mevcudiyeti, yaklaşması veya teması ile infilak etmek üzere tasarlanmış mühimattır.

3. "Mayın tuzaklama cihazı" bir mayının korunmasını amaçlayan ve mayının parçası, mayına bağlı, iliştirilmiş veya mayının altına yerleştirilmiş ve mayına dokunulmaya teşebbüs edildiğinde veya mayın bir başka biçimde kasten kurcalandığında faaliyete geçen bir aygıttır.

4. "Devir", anti-personel mayınların ulusal topraklardan içeri veya dışarı fiziksel olarak nakledilmesine ilaveten, mayınlar üzerindeki hak ve denetimin devredilmesini de içerir, ancak döşenmiş anti-personel mayınları içeren toprakların devredilmesini kapsamaz.

5. "Mayınlı alan", mayınların mevcudiyeti veya mevcudiyetinden kuşkulandırılması nedeniyle tehlikeli olan alandır.

Madde 3

İstisnalar

1. Madde 1'de belirtilen genel yükümlülüklerle karşın, mayın tespit, mayın temizleme veya mayın imha tekniklerinin geliştirilmesi veya bu teknikler hakkında eğitim verilmesi için bir miktar anti-personel mayının bulundurulması veya devredilmesi mümkündür. Bu tür mayınların miktarı yukarıda sözü edilen amaçlar için kesinlikle gerekli olan asgarî sayıyı geçmeyecektir.

2. Anti-personel mayınların imha amacıyla devri yapılabilir.

Madde 4

Depolanmış anti-personel mayınların imhası

Madde 3'te belirtilen durumlar dışında, Taraf Devletlerin her biri, sahip olduğu veya tasarrufunda bulunan, ya da yetkisi veya kontrolü altında olan depolanmış bütün anti-personel mayınları, mümkün olan en kısa zamanda, ancak bu Sözleşmenin söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra dört yıldan daha geç olmamak şartıyla, imha etmek veya imha edilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Madde 5

Mayınlı alanlardaki anti-personel mayınların imhası

1. Taraf Devletlerden her biri, yetkisi ya da denetimi altında olan mayınlı alanlardaki bütün anti-personel mayınları bu Sözleşmenin söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra on yıldan daha geç olmamak şartıyla mümkün olan en kısa zamanda imha etmek ya da imha edilmesini sağlamakla yükümlüdür.

2. Taraf Devletlerden her biri, anti-personel mayın bulunduğu bilinen veya döşenmiş bulunduğu kuşkulanan, yetkisi ya da denetimi altındaki bütün alanları belirlemek için elinden gelen her çabayı gösterecek ve bu alanlarda bulunan bütün anti-personel mayınlar imha edilinceye kadar sivillerin etkili bir biçimde bu alanların dışında tutulmalarını temin etmek için, yetkisi ya da denetimi altında bulunan mayınlı alanlardaki bütün anti-personel mayınların, en kısa zamanda, çevreleri işaretli, gözetim altında ve çitler ya da başka yöntemlerle korunuyor olmalarını sağlayacaktır. İşaretleme, en azından, Aşırı Derecede Yaralayıcı ve Ayırım Gözetmeyen Etkileri Bulunan Belirli Konvansiyonel Silahların Kullanımının Yasaklanması veya Kısıtlanması Sözleşmesinin, Mayınların, Bubi Tuzaklarının ve Diğer Aletlerin Kullanımının Yasaklanması ya da Kısıtlanmasına ilişkin Ek Protokolünün 3 Mayıs 1996 tarihinde değiştirilen şeklinde belirlenen standartlarda olmalıdır.

3. Bir Taraf Devlet, 1 inci fıkrada söz konusu anti-personel mayınların hepsini belirtilen zaman zarfında imha edemeyeceği veya imha edilmesini sağlayamayacağı kanaatine varırsa, Taraf

Devletler Toplantısına veya Gözden Geçirme Konferansına, bu tür anti-personel mayınların imhasını tamamlamak için son mühletin 10 yıla kadar uzatılması talebinde bulunabilir.

4. Her talep,

a) Önerilen ek mühletin süresini;

b) Önerilen ek mühletin,

(i)Mayınlardan arındırma ulusal programları çerçevesinde yürütülen çalışmaların hazırlıklarını ve mevcut durumunu,

(ii)Taraf Devletin bütün anti-personel mayınların imha edilmesi için kullanabileceği malî ve teknik araçları ve

(iii)Taraf Devletin, mayınlı alanlardaki bütün anti-personel mayınları imha etmesine engel olan koşulları da kapsayan nedenlerinin ayrıntılı bir açıklamasını;

c) Ek mühletin insanî, toplumsal, ekonomik, ve çevresel açılardan getireceği sonuçları ve

d) Önerilen ek mühlet talebiyle bağlantılı diğer bilgileri içermelidir.

5. Taraf Devletler Toplantısı veya Gözden Geçirme Konferansı, 4 üncü fıkra kapsamına giren hususları göz önünde bulundurarak talebi değerlendirecek ve mevcut Taraf Devletlerin oy çokluğuyla ek mühlet talebinin kabul edilip edilmeyeceğine karar verecektir.

6. Bu Maddenin 3 üncü, 4 üncü ve 5 inci fıkralarına uygun olarak yeni bir taleple başvurulması halinde söz konusu uzatma yenilenebilecektir. Daha fazla uzatma süresi talep eden Taraf Devlet, bir önceki uzatma döneminde bu Madde uyarınca neler yapıldığına ilişkin ek bilgi verecektir.

Madde 6

Uluslararası işbirliği ve yardım

1. Taraf Devletlerin her biri bu Sözleşmeye göre yükümlülüklerini yerine getirirken, mümkün olan durumlarda, diğer Taraf Devletlerden imkânlar dahilinde yardım isteme ve alma hakkına sahiptir.

2. Taraf Devletlerden her biri, bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili teçhizat, malzeme ve bilimsel ve teknolojik bilgi alışverişini kolaylaştırmakla yükümlüdür ve bu alışverişe mümkün olan en geniş şekilde katılmak hakkına sahiptir. Taraf Devletler, insancıl amaçlar için kullanılacak mayın temizleme teçhizatının ve ilgili teknolojik bilginin tedarikine gereksiz kısıtlamalar getirmeyeceklerdir.

3. İmkânı olan her Taraf Devlet mayın kurbanlarının bakımına ve rehabilitasyonuna, sosyal ve ekonomik uyumuna ve mayınlar konusundaki bilinçlendirme programlarına yardım sağlayacaktır. Bu yardım, diğerleri meyanında, Birleşmiş Milletler sistemi, uluslararası, bölgesel ya da ulusal örgütler veya kuruluşlar, Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Ulusal Kızılhaç ve Kızılay kurumları ve bunların Uluslararası Federasyonu, hükümet dışı örgütler aracılığıyla veya ikili düzeyde sağlanabilecektir.

4. İmkânı olan her Taraf Devlet mayın temizliğine ve bağlantılı faaliyetlere yardım sağlayacaktır. Bu yardım, diğerleri meyanında, Birleşmiş Milletler sistemi, uluslararası veya bölgesel örgüt ya da kuruluşlar, hükümet dışı örgüt veya kuruluşlar aracılığıyla ya da ikili düzeyde veya Birleşmiş Milletler Mayın Temizlemeye Yardım Gönüllü Vakıf Fonuna ya da mayınlardan arındırmayla uğraşan diğer bölgesel fonlara katkıda bulunarak sağlanabilecektir.

5. İmkânı olan her Taraf Devlet depolanmış anti-personel mayınların imha edilmesi için yardım sağlayacaktır.

6. Taraf Devletlerden her biri, Birleşmiş Milletler sistemi içinde kurulmuş olan mayın temizlemeyle ilgili veri tabanına, özellikle mayın temizlemenin çeşitli yöntem ve teknolojilerine ilişkin bilgileri ve mayın temizlemeyle ilgili uzmanların, uzman kurumlarının veya ulusal temas noktalarının listelerini sağlamayı taahhüt eder.

7. Taraf Devletler, bir ulusal mayınlardan arındırma programının geliştirilmesinde

- a) Anti-personel mayın sorununun boyutunun ve kapsamının;
  - b) Programın uygulanması için gerekli olan malî, teknolojik kaynakların ve insan kaynaklarının;
  - c) İlgili Taraf Devletin yetkisi veya kontrolü altında bulunan mayınlı alanlardaki bütün anti-personel mayınları imha etmek için gerekli olan tahmini yıl sayısının;
  - d) Mayından kaynaklanan yaralanma veya ölüm olaylarını azaltmak için mayınlar konusundaki bilinçlendirme faaliyetlerinin;
  - f) Mayın kurbanlarına yardımın; ve
  - g) İlgili Taraf Devletin Hükümeti ile programın uygulanmasında çalışacak, konuyla ilgili hükümet, hükümetlerarası veya hükümet dışı kuruluşlar arasındaki ilişkinin;
- belirlenmesi için Birleşmiş Milletler, bölgesel örgütler, diğer Taraf Devletler veya diğer yetkili hükümetlerarası ya da hükümet dışı kuruluşlardan kendi yetkililerine yardımcı olmalarını talep edebileceklerdir.

8. Bu Maddenin hükümleri uyarınca yardım alan ve veren Taraf Devletlerden her biri, kararlaştırılmış yardım programlarının bütünüyle ve seri bir biçimde uygulanmasını teminen işbirliği yapacaktır.

Madde 7

Şeffaflık önlemleri

1. Taraf Devletlerden her biri, mümkün olduğunda, ancak her halükârda bu Sözleşme söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girdikten sonra en fazla 180 gün içerisinde :

- a) Madde 9'da değinilen ulusal uygulama önlemleri;
- b) Sahip olduğu ya da yetkisi veya denetimi altında bulunan depolanmış bütün anti-personel mayınlarının, türü, miktarı ve mümkünse depolanmış her anti-personel mayın türü için seri numarasını da içerecek biçimde sınıflandırılmış, toplam sayısı;
- c) İmkânlar ölçüsünde, her mayınlı alanda bulunan anti-personel mayınların türüne ve her tür anti-personel mayının sayısına ve ne zaman döşendiklerine ilişkin mümkün olduğunca ayrıntılı bilgileri içerecek şekilde, anti-personel mayın bulunan ya da bulunduğu kuşku edilen yetkisi veya denetimi altındaki bütün mayınlı alanların yerleri;
- d) Mayın tespit, mayın temizleme veya mayın imha etme tekniklerinin geliştirilmesi ve bu tekniklerle eğitim vermek amacıyla bulundurulmuş veya devredilen, ya da imha edilmek üzere devredilen bütün anti-personel mayınların türleri, miktarları ve mümkünse seri numaraları ile bir Taraf Devlet tarafından anti-personel mayınları bulundurmaya ya da devretmeye üzere Madde 3 uyarınca yetkili kılınmış kurumlar;
- e) Anti-personel mayın üreten işletmelerinin başka amaçlı kullanım için dönüştürülmesine ya da hizmet dışı bırakılmalarına ilişkin programların durumu;
- f) İmha için kullanılacak yöntemler, imha alanlarının yerleri ve güvenlikle ve çevreyle ilgili izlenecek uygulanabilir standartların ayrıntılarını içerecek şekilde, anti-personel mayınların imha edilmesine ilişkin madde 4 ve 5 uyarınca yürütülen programların durumu;
- g) Bu Sözleşmenin söz konusu Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra imha edilen tüm anti-personel mayınların, sırasıyla 4 üncü ve 5 inci maddeler uyarınca imha edilen her bir türdeki anti-personel mayının miktarının dökümünü içerecek şekilde, türleri ve miktarları, bunun yanı sıra, mümkünse, 4 üncü madde uyarınca imha edilen her bir türdeki anti-personel mayının seri numaraları;
- h) Bir Taraf Devlet tarafından üretilen ve o Taraf Devletin halen sahip olduğu veya tasarrufunda bulundurduğu her bir türdeki anti-personel mayının, makul olan hallerde söz konusu mayınların teşhisi ve temizlenmesini kolaylaştıracak kategorilerde bilgi verilecek şekilde- bu bilgi

asgarî olarak, mayının boyutlarını, fünye cinsini, patlayıcı madde cinsini, metal madde cinsini, renkli fotoğraflarını ve mayın temizlemeyi kolaylaştıracak diğer bilgileri içerecektir- bilindiği ölçüde teknik özellikleri; ve

i) Maddenin 2 nci fıkrasında tanımlanan bütün alanlarla ilgili olarak, halka derhal ve etkili bir uyarıda bulunulmasını sağlamak için alınan önlemler hakkında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine rapor verecektir.

2. Bu Madde uyarınca sağlanan bilgiler, son takvim yılını kapsayacak şekilde Taraf Devletlerce yıllık olarak güncelleştirilecek ve her yıl en geç 30 Nisan'da Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine sunulacaktır.

3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, aldığı bütün bu tür raporları Taraf Devletlere iletacaktır.

Madde 8

Sözleşmeye uymanın kolaylaştırılması ve açıklık kazanması

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili olarak birbirlerine danışmayı ve birbirleriyle işbirliği yapmayı ve Taraf Devletlerin Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerini kolaylaştırmak için işbirliği ruhu içerisinde birlikte çalışmayı kabul ederler.

2. Bir veya daha fazla Taraf Devlet başka bir Taraf Devletin bu Sözleşmenin hükümlerine uymasına ilişkin soruları açıklığa kavuşturmak ve çözmek istiyorsa, bu konu hakkında söz konusu Taraf Devlete Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla Açıklama Talebi sunabilir. Bu tür bir talep, bütün gerekli bilgilerle birlikte yapılmalıdır. Taraf Devletlerden her biri dayanağı olmayan Açıklama Taleplerinden kaçınmalı, suiistimale meydan verilmemesine özen gösterilmelidir. Bir Açıklama Talebi alan Taraf Devlet, bu konunun açıklığa kavuşmasına yardımcı olacak bütün bilgileri 28 gün içinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla talepte bulunan Taraf Devlete ulaştıracaktır.

3. Talepte bulunan Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla belirtilen süre zarfında bir yanıt almaz veya Açıklama Talebine aldığı yanıtı tatmin edici bulmazsa, konuyu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri vasıtasıyla bir sonraki Taraf Devletler Toplantısına sunabilecektir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Açıklama Talebine ait bütün gerekli bilgilerle birlikte konuyu bütün Taraf Devletlere iletacaktır. Bütün bu bilgiler, yanıt verme hakkı olan, talepte bulunan Taraf Devlete de sunulacaktır.

4. Bir Taraf Devletler Toplantısı gerçekleşinceye kadar, endişe duyan Taraf Devletlerden herhangi birisi Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden, talep edilen açıklamayı kolaylaştırmak için dostça girişimde bulunmasını isteyebilir.

5. Talepte bulunan Taraf Devlet, konunun ele alınmasını teminen, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla bir Taraf Devletler Özel Toplantısı düzenlenmesini önerebilir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu doğrultuda, konuyu ele almak amacıyla bir Taraf Devletler Özel Toplantısı düzenlenmesinden yana olup olmadıklarını belirtmeleri talebiyle birlikte, söz konusu öneriyi ve ilgili Taraf Devletlerce teslim edilen tüm bilgileri bütün Taraf Devletlere iletacaktır. Bu tür bir duyuruyu izleyen 14 gün içerisinde Taraf Devletlerin en azından üçte birinin Özel Toplantıyı onaylaması halinde, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Taraf Devletlerin Özel Toplantısını bir sonraki 14 gün içinde toplayacaktır. Toplantı yeterlilik sayısını Taraf Devletlerin çoğunluğu oluşturacaktır.

6. Taraf Devletler Toplantısı veya duruma göre Taraf Devletler Özel Toplantısı, önce ilgili Taraf Devletlerin sundukları bütün bilgileri dikkate alarak konuyu daha fazla inceleyip incelemeyeceğini belirleyecektir. Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı, oydaşma ile bir karara varmak için her türlü çabayı gösterecektir. Bu yöndeki bütün çabalara karşın mutabakat sağlanamadığı takdirde, bu kararı katılan ve oy kullanan Taraf Devletlerin çoğunluğu ile alacaktır.

7. Bütün Taraf Devletler, konunun gözden geçirilmesinin sağlanmasını teminen Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı ile, 8 inci fıkra uyarınca veri toplama heyetlerinin yetkilendirilmesi hususu dahil, bütünüyle işbirliği yapacaklardır.

8. Konuya daha fazla açıklık getirilmesine gerek duyulduğu takdirde, Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı bir veri toplama heyeti yetkilendirecek ve katılan ve oy kullanan Taraf Devletlerin çoğunluğu ile görev yönergesini kararlaştıracaktır. Açıklama istenen Taraf Devlet, istediği zaman ülkesine bir veri toplama heyeti davet edebilecektir. Bu görev Taraf Devletler Toplantısının veya Taraf Devletler Özel Toplantısının böyle bir görev için yetki veren kararı olmadan gerçekleşecektir. 9 uncu ve 10 uncu fıkralar uyarınca tespit edilen ve onaylanan en fazla 9 uzmandan oluşan heyet, ihlal iddiasına konu olan noktada veya açıklama istenen Taraf Devletin yetkisi veya denetimi altında bulunan ihlal iddiasıyla doğrudan ilgili diğer mahallerde ek bilgi toplayabilecektir.

9. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Taraf Devletlerin sağladıkları nitelikli uzmanların isim, milliyet ve alakalı diğer bilgileri içeren listesini hazırlayıp güncelleştirerek bütün Taraf Devletlere iletacaktır. Bir Taraf Devlet kabul etmediği yazılı olarak bildirmediği sürece, bu listeye dahil olan herhangi bir nitelikli uzmanın bütün veri toplama heyetlerinde yer alacağı varsayılacaktır. Kabul edilmeyen uzman, kabul edilmediği bu göreve atanmasından önce bildirilmiş olduğu takdirde, karşı çıkan Taraf Devletin topraklarında veya yetkisi ya da denetimi altındaki başka bir yerde görevli veri toplama heyetlerine katılmayacaktır.

10. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Taraf Devletler Toplantısının veya Taraf Devletler Özel Toplantısının talebini aldığı anda, açıklama talep edilen Taraf Devlete de danıştıktan sonra, heyet üyelerini ve başkanını atayacaktır. Araştırma görevini talep eden ya da bu talepten doğrudan etkilenen Taraf Devletlerin vatandaşları bu göreve tayin edilmeyeceklerdir. Veri toplama heyetinin üyeleri 13 Şubat 1946 tarihinde kabul edilen Birleşmiş Milletlerin Ayrıcalık ve Bağışıklıkları Sözleşmesinin VI. Maddesinde yer alan ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanacaklardır.

11. Veri toplama heyeti üyeleri, en az 72 saat önceden haber vermek suretiyle, en erken zamanda açıklama istenen Taraf Devletin topraklarına ulaşacaklardır. Açıklama istenen Taraf Devlet, heyeti kabul etmek, ulaşımını ve ibatesini sağlamak için gerekli idarî önlemleri alacak ve denetimi altındaki topraklarda bulunduğu süre boyunca heyetin güvenliğini mümkün olan en yüksek düzeyde sağlamaktan sorumlu olacaktır.

12. Veri Toplama heyeti, açıklama istenen Taraf Devletin egemenlik haklarına hâlel getirilmeden, sadece ihlal iddiası hakkında bilgi toplamak amacıyla kullanılmak üzere gerekli olan teçhizatı söz konusu Taraf Devletin topraklarına sokabilecektir. Heyet, hakkında açıklama istenen Taraf Devlete, inceleme görevi sırasında kullanmayı öngördüğü teçhizatı varışından önce bildirecektir.

13. Açıklama istenen Taraf Devlet, veri toplama heyetinin iddia edilen ihlal konusuna ilişkin bilgi verebilecek bütün ilgili kişilerle görüşmesine imkân verilmesini sağlamak için bütün çabayı gösterecektir.

14. Açıklama istenen Taraf Devlet, veri toplama heyetinin iddia edilen ihlal konusuyla ilgili bilgi toplanması ihtimali bulunan, denetimi altındaki bütün alanlarla ve tesislere girmesine izin verecektir. Bu uygulama, açıklama istenen Taraf Devletin;

a) Hassas teçhizatın, bilginin ve alanların korunması,

b) Taraf Devletin mülkiyet haklarına, aramalara ve el koymalara ilişkin anayasal yükümlülüklerinin veya diğer anayasal hakların korunması ya da,

c) Veri toplama heyeti üyelerinin fiziksel korunması ve güvenliği için gerekli göreceği düzenlemelere tabi olacaktır.

Hakkında araştırma istenen Taraf Devlet bu tür düzenlemeler yaptığı takdirde, bu Sözleşmeye uyduğunu göstermek için makul olan her türlü çabayı sarfedecektir.

15. Aksine anlaşmaya varılmadığı takdirde, veri toplama heyeti ilgili Taraf Devletin topraklarında 14 günden ve herhangi belirli bir yerde 7 günden fazla kalamayacaktır.

16. Gizlilik esasına göre sağlanan ve veri toplama heyetinin göreviyle bağlantılı olmayan tüm bilgiler gizli tutulacaktır.

17. Veri toplama heyeti, bulgularının sonuçlarını Taraf Devletler Toplantısına veya Taraf Devletler Özel Toplantısına Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri aracılığıyla bildirecektir.

18. Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı, veri toplama heyeti tarafından sunulan rapor da dahil olmak üzere, konuya ilişkin bütün bilgileri değerlendirecek ve araştırma istenen Taraf Devletten ihlal konusuna yönelik olarak belirli bir zaman zarfında önlemler almasını talep edebilecektir. Araştırma istenen Taraf Devlet bu talep doğrultusunda alınan bütün önlemler hakkında rapor verecektir.

19. Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı, incelenmekte olan konunun daha fazla açıklığa ya da çözüme kavuşturulmasını teminen, uluslararası hukuka dayanan gerekli işlemlerin başlatılması da dahil, ilgili Taraf Devletlere yol ve yöntemler önerebilecektir. Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı, incelenen konunun araştırma istenen Taraf Devletin denetimini aşan koşullardan kaynaklandığının belirlendiği durumlarda, 6 ncı Maddede atıfta bulunulan işbirliği önlemlerine başvurulması dahil, uygun önlemler tavsiye edebilecektir.

20. Taraf Devletler Toplantısı veya Taraf Devletler Özel Toplantısı, 18 inci ve 19 uncu fıkralarda değinilen kararları oydaşmayla, aksi takdirde mevcut ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte iki çoğunluğuyla almak için her türlü çabayı gösterecektir.

Madde 9

Ulusal uygulama önlemleri

Taraf Devletlerin her biri, yetkisi veya denetimi altındaki kişiler tarafından veya bölgelerde yapılan, bu Sözleşmeye tabi olan Taraf Devletlere yasaklanmış olan faaliyetleri engellemek ve ortadan kaldırmak için, cezai yaptırımlar da dahil olmak üzere, gerekli bütün yasal, idarî ve diğer önlemleri alacaktır.

Madde 10

Uyuşmazlıkların çözülmesi

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmenin uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin olarak ortaya çıkabilecek her türlü uyuşmazlığı çözmek için birbirlerine danışacak ve işbirliği yapacaklardır. Taraf Devletlerin her biri, bu tür herhangi bir anlaşmazlığı Taraf Devletler Toplantısına sunabilecektir.

2. Taraf Devletler Toplantısı, dostça girişim önermek, bir uyuşmazlığa taraf olan Devletleri kendi tercih edecekleri bir uzlaşma sürecini başlatmaya davet etmek ve üzerinde mutabakata varılacak herhangi bir yöntem için bir zaman sınırlaması koymak dahil, uygun gördüğü herhangi bir şekilde uyuşmazlığın çözülmesine katkıda bulunabilecektir.

3. İşbu Madde, bu Sözleşmeye riayetini kolaylaştırılması ve açıklığa kavuşturulmasına ilişkin diğer hükümlerine halel getirmeyecektir.

Madde 11

Taraf Devletler toplantıları

1. Taraf Devletler, Sözleşmenin yürütülmesiyle ve uygulanmasıyla ilgili olarak:

- a) Sözleşmenin işleyişi ve statüsü;
- b) Sözleşmenin hükümleri uyarınca sunulan raporlardan kaynaklanan konular;
- c) 6 ncı Madde uyarınca yapılan uluslararası işbirliği ve yardımlaşma;
- d) Anti-personel mayınların temizlenmesi ile ilgili teknolojilerin geliştirilmesi;
- e) Taraf Devletlerin 8 inci Madde uyarınca yaptıkları sunuşlar; ve
- f) Taraf Devletlerin 5 inci Madde uyarınca yaptıkları sunuşlara ilişkin kararlar, dahil bütün konuları değerlendirmek amacıyla düzenli olarak toplanacaktır.

2. İlk Taraf Devletler toplantısı, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra bir yıl içerisinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından düzenlenecektir. İzleyen toplantılar, birinci Gözden Geçirme Konferansına kadar Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından yıllık olarak düzenlenecektir.

3. 8 inci Maddede belirtilen koşullarda, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bir Taraf Devletler Özel Toplantısı düzenleyecektir.

4. Kararlaştırılan Usul Kurallarına uygun olarak, bu Sözleşmeye taraf olmayan Devletlerin yanı sıra, Birleşmiş Milletler, diğer ilgili uluslararası örgütler ve kuruluşlar, yerel örgütler, Uluslararası Kızılhaç Komitesi ve ilgili hükümet dışı örgütler, bu toplantılara gözlemci olarak katılmaya davet edilebileceklerdir.

Madde 12

Gözden Geçirme Konferansları

1. Bu Sözleşme yürürlüğe girdikten sonra beş yıl içerisinde Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından bir Gözden Geçirme Konferansı düzenlenecektir. Sonraki Gözden Geçirme Konferansları, bir ya da daha çok Taraf Devlet tarafından talep edildiği takdirde, iki konferans arası hiçbir şekilde beş yıldan daha az olmamak kaydıyla, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından toplanacaktır. Sözleşmeye Taraf Devletlerin hepsi her Gözden Geçirme Konferansına çağırılacaklardır.

2. Gözden Geçirme Konferansının amacı:

- a) Sözleşmenin işleyişini ve statüsünü gözden geçirmek,
- b) 11 inci Maddenin 2 nci fıkrasında atıfta bulunulan Taraf Devletler Toplantılarına ilave toplantıların gerekliliğini ve aralıklarını kararlaştırmak,
- c) Taraf Devletlerin 5 inci Madde uyarınca yaptıkları sunuşlara ilişkin kararlar almak ve
- d) Gerektiği takdirde, kapanış raporunda Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili kararlara yer vermek olacaktır.

3. Kararlaştırılan Usul Kurallarına uygun olarak, bu Sözleşmeye taraf olmayan Devletlerin yanı sıra, Birleşmiş Milletler, diğer ilgili uluslararası örgütler ve kuruluşlar, yerel örgütler, Uluslararası Kızılhaç Komitesi ve ilgili hükümet dışı örgütler, her Gözden Geçirme Konferansına gözlemci olarak katılmaya davet edilebileceklerdir.

Madde 13

Değişiklikler

1. Taraf Devletlerin her biri Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra herhangi bir tarihte Sözleşmede değişiklikler önerebilecektir. Her değişiklik önerisi Sözleşmenin Saklayıcısına iletilecek, o da bunu bütün Taraf Devletlere duyuracak ve önerinin ele alınması için bir Değişiklik Konferansı toplanması konusundaki görüşlerini soracaktır. Taraf Devletlerin çoğunluğunun duyurudan sonra 30 gün içerisinde önerinin ele alınmasını desteklediklerini Saklayıcıyla bildirmeleri halinde, Saklayıcı bütün Taraf Devletlerin davet edileceği bir Değişiklik Konferansı toplayacaktır.

2. Kararlaştırılan Usul Kurallarına uygun olarak, bu Sözleşmeye taraf olmayan Devletlerin yanı sıra, Birleşmiş Milletler, diğer ilgili uluslararası örgütler ve kuruluşlar, yerel örgütler, Uluslararası Kızılhaç Komitesi ve ilgili hükümet dışı örgütler, Değişiklik Konferanslarının her birine gözlemci olarak katılmaya davet edilebileceklerdir.

3. Taraf Devletlerin çoğunluğu daha önce yapılmasını talep etmediği takdirde, Değişiklik Konferansı, Taraf Devletler Toplantısının veya Gözden Geçirme Konferansının hemen ardından toplanacaktır.

4. Değişiklikler, Değişiklik Konferansında hazır bulunan ve oy kullanan Taraf Devletlerin üçte ikilik çoğunluğu tarafından kabul edilecektir. Saklayıcı bu şekilde kabul edilen bütün değişiklikleri Taraf Devletlere duyuracaktır.

5. Bu Sözleşmede yapılan bir değişiklik, kabul eden Taraf Devletler için, Taraf Devletlerin çoğunluğunun kabul ettiklerine dair belgeleri Saklayıcıya teslim etmeleriyle yürürlüğe girecektir. Bundan sonra, diğer Taraf Devletler için değişiklik, kabul etme belgelerini teslim ettikleri tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde 14 Masraflar

1. Taraf Devletler Toplantılarının, Taraf Devletler Özel Toplantılarının, Gözden Geçirme Konferanslarının ve Değişiklik Konferanslarının masrafları, Birleşmiş Milletler katkı payı oranlarına göre uyarlanarak, Sözleşmeye Taraf Devletler ile Sözleşmeye taraf olmayan katılımcı Devletler tarafından karşılanacaktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin 7 nci ve 8 inci Maddeler çerçevesinde belirlediği masraflar ile veri toplama heyetlerinin masrafları, Birleşmiş Milletler katkı payı oranlarına göre uyarlanarak Taraf Devletler tarafından karşılanacaktır.

Madde 15 İmza

18 Eylül 1997 tarihinde Oslo, Norveç'te hazırlanan bu Sözleşme, 3 Aralık 1997 tarihinden 4 Aralık 1997 tarihine kadar Ottava, Kanada'da ve 5 Aralık 1997 tarihinden yürürlüğe girmesine kadar New York'taki Birleşmiş Milletler Merkezinde bütün Devletler için imzaya açık olacaktır.

Madde 16 Onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma

1. Bu Sözleşme, imzacıların onayına, kabul etmelerine veya uygun bulmalarına tâbi olacaktır.
2. Sözleşme, imzalamamış olan her Devletin katılımına açık olacaktır.
3. Onaylamaya, kabul etmeye, uygun bulmaya veya katılmaya ilişkin belgeler Saklayıcıda toplanacaktır.

Madde 17 Yürürlüğe girme

1. Bu Sözleşme, onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma belgelerinin kırkıncısının tevdi edildiği aydan sonraki altıncı ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme, onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma belgesini kırkıncı onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma belgesinin tevdi edilmesinden sonra veren her

Devlet için, sözkonusu Devletin onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma belgesini verdiği tarihten sonraki altıncı ayın ilk gününde yürürlüğe girecektir.

Madde 18 **Geçici uygulama**

Devletlerin her biri, Sözleşmeyle ilgili onaylama, kabul etme, uygun bulma veya katılma işlemi sırasında, 1 inci Maddenin 1 inci fıkrasını Sözleşme yürürlüğe girinceye kadar geçici olarak uygulayacağını açıklayabilecektir.

Madde 19 **Çekinceler**

Bu Sözleşmenin Maddeleri çekincelere tâbi olmayacaktır.

Madde 20 **Yürürlük süresi ve çekilme**

1. Bu Sözleşmenin yürürlük süresi sınırsız olacaktır.
2. Taraf Devletlerin her biri, ulusal egemenlik hakkını kullanarak bu Sözleşmeden çekilme hakkına sahiptir. Bu durumda çekildiğini bütün diğer Taraf Devletlere, Saklayıcıya ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine bildirecektir. Sözkonusu çekilme kararıyla ilgili belgelerde çekilmeye yol açan sebeplerin tam bir açıklamasına yer verilecektir.
3. Çekilme, ancak çekilmeyle ilgili belgelerin Saklayıcı tarafından alınmasından altı ay sonra yürürlüğe girecektir. Bununla birlikte, altı aylık süre dolduğunda çekilen Taraf Devletin bir silahlı çatışmanın içinde bulunması halinde, çekilme silahlı çatışma sonuçlanmadan önce yürürlüğe girmeyecektir.
4. Bir Taraf Devletin Sözleşmeden çekilmesi, Devletlerin ilgili uluslararası hukuk kurallarından kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmeyi sürdürme sorumluluklarını hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

Madde 21 **Saklayıcı**

Bu Sözleşmenin Saklayıcısı olarak Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri görevlendirilmiştir.

Madde 22 **Geçerli metinler**

Bu Sözleşmenin her biri eşit derecede geçerli olan Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca orijinal metinleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından saklanacaklardır.